

ГІРКИЙ ВІДСВІТ МАЛИНСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

Серед пишних садів, розлогих полів розкинувся Малин. Звичайне село з незвичайною, трагічною історією, яка і через десятки літ змушує серце здригатися від жаху, а нечувана жорстокість холодить душу. Гіркий відсвіт Малинської трагедії прокотився світом, бо про неї знають не лише в Україні, Чехії, але й у багатьох куточках світу. Ті, хто лишився живим, після війни виїхали до Чехії і заснували там у пам'ять про своє колишнє волинське місце проживання село Новий Малин. Туди ж завезли пригорщі землі, скропленої кров'ю їхніх рідних та односельчан. У далекій стороні не потьмяніла пам'ять, не забулося українське слово. А потяг до прадідівської землі виявився таким сильним, що, починаючи із 70-х років минулого століття, вклонитися праху предків із Малина почали приїжджати делегації чехів. За роки зустрічей малинців і чехів місцеві жителі добре знали координатора українсько-чеських зв'язків Марію Панкову. Коли вона відійшла у вічність, цією благодійною справою стала перейматися її дочка пані Алла. Але цього року через стан здоров'я Алла Панкова не змогла привезти чеську делегацію. Втім пообіцяла, що наприкінці літа обов'язково відвідає українську землю.

Отже, зарубіжних гостей цьогогоріч не було. Але безневинно загиблих пошанували не менш урочисто. Зранку заклічно і сумовито вдарив дзвін нової церкви, зведеної поруч із обеліском. Зринула у небо молитва, богослужіння з благословення митрополита Євсевія очолив канцлер Рівненської єпархії митрофорний протоієрей отець Сергій (Лучанін), благочинний Рівненського району. У заходах взяли участь священники Київського благочиння, представники Млинівського православного молодіжного братства Святого Архистратига Михаїла, яким керує Ольга Варварук, голова райдержадміністрації Володимир Кислюк, заступник голови районної ради Сергій Коновалов, Малинський сільський голова Віктор Мінаржик, голова районної парторганізації ВО «Батьківщина» Григорій Шумейко, жителі Малина, навколишніх сіл, працівники райвідділу культури та туризму РДА тощо.

Над братською могилою зринали у небо молитви, слова, пісні, а воно у відповідь виливало свою думу-скорботу сльозами-дощем. Чому ж Малин був замордований і знищений? Що було причиною його загибелі? На це запитання і через 66 літ нелегко відповісти. Любов, віру, надію 104 чоловіків, 161 жінки, 65 хлопчиків та 40 дівчаток до 14 років, 26 поляків, 4 чехів з інших сіл спопелив вогнем і мечем ворог. Було спалено 68 будинків; село понівечене, скроплене людською кров'ю; земля встелена спаленими тілами, обгорілими черепами, обвугленими кінцівками. Малин помирав у муках. Помирав з волі фашистських нелюдей тільки тому, що належав до іншої нації, іншої раси. Ні, не вніміла тоді від жаху і сліз земля. Вона бачила, чула, вона пам'ятає. І ті передсмертні крики жінок, чоловіків, дітей закликають усіх пам'ятати безневинно замордованих.

У своєму виступі Володимир Кислюк зазначив, що трагедія 13 липня 1943 року не має розумного пояснення. 850 людей, які загинули, стали безневинними жертвами фашизму. Очільник району віддав належну шану і воякам УПА, які, почувши про оточення Малина, кинулися рятувати своїх рідних, малинців. Їх, молодих юнаків, було лише двадцять двоє. На той час вони базувалися в урочищах «П'яння» і «Лядухівка». Погано озброєні, не дивлячись ні на що, вони кинулися проривати німецьке оточення. Ворожі кулі скосили вісімнадцятеро повстанців. На полі нерівного бою загинули командир боївки 19-річний Анатолій Маховський із Пісничова, його побратими Гнат Дмитрук, Анастасій Абрамчук, Іван Дорецький, Дмитро Вознюк, Костянтин Приступа та Панас Воевода з Радянського, Дмитро Жердицький із Ялович, Петро Гулій зі Свищева, Никанор Бузак із Певжі. Одному з повстанців - Василю Онищуку - пощастило вижити і він згодом розповів правду про Малинську трагедію.

У скорботі стояли на місці вічного спочинку людей дорослі і юні малинці, численні гості, серед яких була і Лідія Якубчук із Надчиць. Тут, у братській могилі вояків УПА, спочиває її батько - Костянтин Трохимович Приступа. За незалежність, самостійність України поплатилася уся сім'я Лідії Костянтинівни. Діти зростали без батька, а згодом тюремні поневіряння судилося пережити і матері. У 13-й день липня дочка щорічно приїздить у Малин. І це завдяки і її старанням могила вояків УПА доглянута. Голова райдержадміністрації пообіцяв Лідії Костянтинівні, що до наступного липня до цього святого місця буде прокладена тротуарна доріжка.

Пам'ять закликає не забувати трагічні сторінки історії. Бо коли приходить 13 липня, у багатьох малинців, дітей, онуків і правнуків загиблих цілий день тріпочеться серце і душа лине до пам'ятника, який стоїть як знак вічної пам'яті про страчених, загиблих і померлих.

Галина РУДЕНКО.

На фото: учасники траурного мітингу біля пам'ятника у селі Малин.